

PANEL SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH

Materiał OSKKO. www.oskko.edu.pl wypracowany przed Kongresem przez dyskutantów - uczestników Forum OSKKO www.oskko.edu.pl/forum/

Dyskusja prowadzona na forum internetowym OSKKO dla potrzeb panelu kongresowego, pozwoliła na podsumowanie, omawianych na bieżąco, problemów szkolnictwa ponadgimnazjalnego. Wielość tych problemów skłania do stwierdzenia, iż szkolnictwo ponadgimnazjalne wymaga zmian systemowych, które zapewnią odpowiednie przygotowanie absolwentów zarówno do dalszych etapów kształcenia jak i do wymagań rynku pracy. Liczę, że dyskusja panelowa na Kongresie pozwoli na stworzenie stanowiska, precyzującego oczekiwania środowisk związanych ze szkolnictwem ponadgimnazjalnym, odnośnie modelu tego etapu kształcenia.

W toku prowadzonej dyskusji, dla rozwiązania bieżących problemów, uznaliśmy za konieczne podjęcie następujących działań:

Kształcenie ogólne

1. Zlikwidowanie dysproporcji w warunkach kształcenia ogólnego między poszczególnymi typami szkół dających wykształcenie średnie, w celu zapewnienia porównywalnego przygotowania uczniów do egzaminu maturalnego. Obecny stan prawny powoduje:
  - o znikome (ograniczone ramowymi planami nauczania do 3 godzin) możliwości realizacji kształcenia ogólnego w zakresie rozszerzonym w technikum i liceum profilowanym;
  - o zmniejszenie, w stosunku do przewidzianej w ramowym planie nauczania, rzeczywistej liczby godzin kształcenia ogólnego w technikum, wynikające z praktyk zawodowych (nawet 16 tygodni w cyklu nauki dla niektórych zawodów);
  - o zbyt duże obciążenie uczniów w technikum (średnio 35,5 godz. tygodniowo), w technicznych zawodach to około 12 godzin przedmiotów zawodowych w oparciu o fizykę i matematykę - czyli uznawanych za trudne, także z punktu widzenia higieny pracy ucznia.
2. Zreformowanie szkolnictwa zaocznego, które wymaga diagnozy i wprowadzenia zmian w zakresie planów nauczania oraz opracowania programów i podręczników do tej formy kształcenia.
3. Rozwiązanie problemów związanych z organizacją i przeprowadzaniem egzaminu maturalnego. Proponujemy:
  - o dostosowanie dla uczniów niesłyszających arkuszy maturalnych z wszystkich przedmiotów (obecnie dostosowane są tylko arkusze z języka polskiego, języka obcego, historii, wiedzy o społeczeństwie); nie zgadzamy się ze stanowiskiem CKE, iż przedmioty matematyczno- przyrodnicze nie opierają się tak bardzo na słowie, żeby uczeń musiał mieć dostosowany arkusz; naszym zdaniem, nie wystarczy wydłużenie czasu, gdyż uczeń nie rozumie pytania albo słowa w pytaniu;
  - o zmianę terminu – na czerwiec – przeprowadzania egzaminu maturalnego, co pozwoli na normalne funkcjonowanie szkół w maju;
  - o stabilizację matur, w tym wprowadzenie obowiązkowej matematyki nie wcześniej niż za 6 lat, po zrealizowaniu podstawy programowej w gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych i przy zwiększonej licznie godzin na realizację kształcenia na poziomie podstawowym;

- stworzenie systemu wynagradzania motywującego nauczycieli do szkolenia się i podejmowania funkcji egzaminatora;
- wprowadzenie opłat za powtórne przystępowanie do egzaminu i przeprowadzanie tych egzaminów w ośrodkach do tego przygotowanych (ze zgłoszonej liczby na powtórny egzamin, stawia się około 50% a szkoła obciążona jest bezużytecznym i dodatkowo dezorganizujące jej pracę przygotowaniem sal dla wszystkich zgłoszonych);
- dla matury ustnej:
  - powoływanie komisji trzyosobowej (obecnie w przypadku kwestii spornych jest 1:1) lub komisji dwuosobowej ale złożonej wyłącznie z osób mających uprawnienia egzaminatorów z danego przedmiotu,
  - zniesienie warunku powoływania do komisji nauczyciela z innej szkoły, ewentualne wprowadzenie obowiązku rejestracji fonii lub fonii i wizji,
  - zmiana formy egzaminu ustnego z języka polskiego poprzez odejście od prezentacji;
- ustalenie terminu próbnej matury na czas przed złożeniem przez uczniów ostatecznej deklaracji maturalnej; naszym zdaniem, próbne egzaminy powinny służyć uczniom do sprawdzenia siebie i słuszności swoich wyborów a nie stanowić formę sprawdzania wiedzy w szkole; z tego względu nie akceptujemy zaproponowanego przez CKE terminu – w marcu 2008 r.

Kształcenie zawodowe

1. Przygotowanie odpowiedniej bazy i pozyskanie wykwalifikowanej kadry.
2. Zapewnienie pomocy dydaktycznych do kształcenia zawodowego (posiadane przez szkoły pomoce, wykonywane w ramach prac dyplomowych, ulegają zniszczeniu i tracą aktualność).
3. Zapewnienie odpowiednich podręczników do kształcenia zawodowego oraz ich systemowa aktualizacja (podręczniki nie nadążają za zmianami technologicznymi i prawnymi), ustalenie i opracowanie listy niezbędnych materiałów pomocniczych do kształcenia zawodowego (zbiory zadań, ćwiczeń, testów).
4. Zlikwidowanie ograniczeń w dostępności kształcenia zawodowego; często jedynym kryterium wyboru zawodu jest możliwość jego nauki w pobliżu miejsca zamieszkania.
5. Zapewnienie korelacji między podstawami programowymi matematyki i fizyki a programami kształcenia dla zawodów technicznych, które w znacznym stopniu opierają się na odpowiednim zasobie wiedzy z tych przedmiotów (przy obecnej podstawie programowej z matematyki, wskazane wydaje się dopuszczenie zawodów technicznych do kształcenia dopiero na poziomie szkoły policealnej).
6. Rozwiązanie problemów związanych z organizacją i przeprowadzaniem egzaminu zawodowego:
  - uwzględnianie specjalizacji przy opracowywaniu arkuszy egzaminacyjnych; przykładowo – pominięcie specjalizacji w egzaminie technika mechanika oznacza, iż 30% zakresu kształcenia zawodowego (bo tyle zaplanowano w programie na specjalizację) nie zostaje objęte egzaminem; sprawdzana jest więc jedynie wiedza ogólnozawodowa absolwenta a nie jego przygotowanie do wykonywania zawodu (jest to pewnie jedną z przyczyn tegorocznych wyników - dyplom technika mechanika uzyskało zaledwie 24,5 % zdających, przy czym etap pisemny zaliczyło 82,8%, etap praktyczny 24,8 %);
  - dostosowanie arkuszy egzaminacyjnych dla uczniów niesłyszących;

- o rozdzielenie etapu praktycznego egzaminu dla uczniów szkół masowych i specjalnych; postawienie uczniów na sąsiednich stanowiskach wywołuje u jednych i drugich zażenowanie, gdyż wspólne zdawanie to też próba oceny swoich możliwości na tle innych.;
- o obniżenie progu zdawalności etapu praktycznego egzaminu, zdaniem dyskutujących 75% jest progiem zbyt wysokim;
- o podjęcie działań zbliżających wymagania egzaminacyjne do wymagań rynku pracy; niepokój budzi pojawiająca się tendencja przygotowywania do egzaminu zawodowego a nie do wykonywania zawodu; przeprowadzanie w formie opisowej egzaminu w zawodach typowo usługowych (technik usług kosmetycznych, technik usług fryzjerskich) stanowi całkowite zaprzeczenie celowości takiego egzaminu;
- o rozwiązanie problemów związanych z tzw. okresem przejściowym:
  - zamieszczenie informacji o zmienionej formie egzaminów w informatorach opublikowanych na stronach CKE i OKE,
  - do czasu przygotowania bazy do przeprowadzania etapu praktycznego egzaminu zawodowego na poziomie technikum, proponuje się przeprowadzanie tej części egzaminu w formie pracy dyplomowej lub zadania egzaminacyjnego wykonywanego w pracowniach szkolnych.

Prawo oświatowe

przepisy prawa	uwagi, pytania i proponowane zmiany
Rozporządzenie MENiS z dnia 20 lutego 2004 r. w sprawie warunków i trybu przyjmowania uczniów do szkół publicznych oraz przechodzenia z jednych typów szkół do innych (Dz. U. Nr 26, poz. 232)	
§ 7. 2. O przyjęcie do klasy pierwszej szkół ponadgimnazjalnych: uzupełniającego liceum ogólnokształcącego i technikum uzupełniającego mogą ubiegać się absolwenci zasadniczych szkół zawodowych.	Rozporządzenie nie wprowadza, przy przyjmowaniu do technikum uzupełniającego absolwentów zasadniczych szkół zawodowych, ograniczeń co do właściwej podbudowy programowej. Czy wobec tego informacja Departamentu Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego, dotycząca właściwej podbudowy programowej do kształcenia w 3-letnim technikum uzupełniającym w 45 zawodach, w których jest możliwe kształcenie w tym typie szkoły, przedstawiona w witrynie internetowej MEN jest obowiązująca? Jeśli tak, to wydaje się zasadne stworzenie możliwości organizowania dodatkowych zajęć (na przykład w formie semestru wstępnego) wyrównujących brak „odpowiedniej podbudowy” i dających możliwość przyjmowania do technikum uzupełniającego każdego absolwenta ZSZ. Brak takich możliwości skutkuje tym, że absolwent ZSZ, który chce zmienić branżę, zdobywając wykształcenie na poziomie

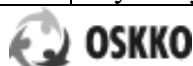
	technikum, musi najpierw ukończyć uzupełniające liceum ogólnokształcące a po nim szkołę policealną, co zbytecznie wydłuża jego tok nauki.
<p>§ 8. 1. O przyjęciu kandydatów do klasy pierwszej szkół ponadgimnazjalnych: zasadniczej szkoły zawodowej, liceum ogólnokształcącego, liceum profilowanego i technikum decydują kryteria zawarte w statucie szkoły, uwzględniające:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) oceny z języka polskiego i trzech wybranych obowiązkowych zajęć edukacyjnych; 2) inne osiągnięcia ucznia wymienione w świadectwie ukończenia gimnazjum, które uwzględnia się w procesie rekrutacji, zwłaszcza:<ol style="list-style-type: none"> a) ukończenie gimnazjum z wyróżnieniem, b) udział w konkursach organizowanych przez kuratorów oświaty, co najmniej na szczeblu wojewódzkim, c) osiągnięcia sportowe lub artystyczne, co najmniej na szczeblu powiatowym; 3) liczbę punktów możliwych do uzyskania za oceny z języka polskiego i trzech wybranych obowiązkowych zajęć edukacyjnych oraz za inne osiągnięcia ucznia, o których mowa w pkt 2; 4) liczbę punktów możliwych do uzyskania za wyniki egzaminu przeprowadzanego w ostatnim roku nauki w gimnazjum, zawarte w zaświadczeniu o szczegółowych wynikach egzaminu, o którym mowa w odrębnych przepisach, z zastrzeżeniem ust. 5; 5) liczbę punktów możliwych do uzyskania za wyniki sprawdzianu uzdolnień kierunkowych w przypadku, o którym mowa w ust. 2, z zastrzeżeniem ust. 7.	Wydaje się wskazane ustalenie dolnego progu punktowego, umożliwiającego przyjęcie do szkoły dającej wykształcenie średnie. Z doświadczeń szkół wynika, że uczniowie przyjęci z niewielką liczbą punktów rekrutacyjnych do liceum i technikum, nie są w stanie sprostać wymaganiom stawianym w tych szkołach i w następnym roku szkolnym ubiegają się o przyjęcie do zasadniczej szkoły zawodowej. Jednak w takim przypadku, oprócz zmarnowanego roku, często pojawia się problem z ograniczonym wyborem zawodu, z uwagi na ukończenie przez ucznia 18 lat, skutkujące brakiem możliwości podjęcia nauki zawodu jako pracownik młodociany.
<p>§ 19. 1. Do klasy programowo wyższej (na semestr programowo wyższy) w szkole podstawowej, gimnazjum, szkole ponadgimnazjalnej oraz dotychczasowej szkole ponadpodstawowej przyjmuje się ucznia na podstawie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) świadectwa ukończenia klasy programowo niższej (wpisu w indeksie potwierdzającego ukończenie semestru programowo niższego) w szkole publicznej lub szkole niepublicznej o uprawnieniach szkoły publicznej tego samego typu oraz odpisu arkusza ocen wydanej przez szkołę, z której uczeń odszedł; 2) pozytywnych wyników egzaminów klasyfikacyjnych, przeprowadzanych na warunkach określonych w odrębnych przepisach, w przypadku przyjmowania:<ol style="list-style-type: none"> a) do szkoły podstawowej lub gimnazjum ucznia spełniającego obowiązek szkolny poza szkołą, na podstawie art. 16 ust. 8 ustawy, b) do szkoły ponadgimnazjalnej ucznia spełniającego obowiązek nauki poza szkołą, na podstawie art. 16 ust. 8 ustawy, c) do klasy programowo wyższej, niż to wynika z ostatniego świadectwa szkolnego ucznia zmieniającego typ szkoły lub profil klasy albo przedmiot realizowany w zakresie rozszerzonym,	Wymaga określenia, w jaki sposób ustalić oceny ucznia (słuchacza) w przypadku: <ul style="list-style-type: none"> - powtarzania klasy, przy zmianie programu nauczania kształcenia zawodowego w kolejnych rocznikach w szkole - przejścia ucznia (słuchacza) do klasy programowo wyższej, niż to wynika z ostatniego świadectwa szkolnego, szkoły tego samego typu, klasy kształcącej w tym samym zawodzie ale realizującej kształcenie według innego programu (np. zmiana modułowego programu nauczania na przedmiotowy) lub z innym układem godzin w planie nauczania.

<p>d) do szkoły ponadgimnazjalnej lub dotychczasowej szkoły ponadpodstawowej ucznia przechodzącego ze szkoły niepublicznej nieposiadającej uprawnień szkoły publicznej;</p> <p>3) świadectwa (zaświadczenia) wydanego przez szkołę za granicą i ostatniego świadectwa szkolnego wydanego w Polsce, na podstawie sumy lat nauki szkolnej ucznia.</p> <p>2. Egzamin klasyfikacyjny, o których mowa w ust. 1 pkt 2, przeprowadza się z obowiązkowych zajęć edukacyjnych ujętych w szkolnym planie nauczania dla klasy programowo niższej od klasy, do której uczeń przechodzi, z wyjątkiem zajęć edukacyjnych z techniki, plastyki, muzyki i wychowania fizycznego.</p> <p>3. Różnice programowe z zajęć edukacyjnych realizowanych w klasie, do której uczeń przechodzi, są uzupełniane na warunkach ustalonych przez nauczycieli prowadzących dane zajęcia.</p>	
<p>Rozporządzenie MEN z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 83, poz. 562 ze zm.)</p>	
<p>§ 29. 1. Słuchaczowi szkoły dla dorosłych powtarzającemu semestr przed upływem 3 lat od daty przerwania nauki zalicza się te obowiązkowe zajęcia edukacyjne, z których uzyskał poprzednio semestralną ocenę klasyfikacyjną wyższą od oceny niedostatecznej, i zwalnia się go z obowiązku uczęszczania na te zajęcia.</p> <p>2. Słuchaczowi szkoły dla dorosłych, który w okresie 3 lat przed rozpoczęciem nauki w szkole zdał egzaminy eksternistyczne z zakresu poszczególnych obowiązkowych zajęć edukacyjnych, określonych w szkolnym planie nauczania, zalicza się te zajęcia i zwalnia się go z obowiązku uczęszczania na nie.</p> <p>3. W przypadku zwolnienia, o którym mowa w ust. 1, w dokumentacji przebiegu nauczania wpisuje się "zwolniony z obowiązku uczęszczania na zajęcia" oraz podstawę prawną zwolnienia.</p> <p>4. W przypadku zwolnienia, o którym mowa w ust. 2, w dokumentacji przebiegu nauczania wpisuje się "zwolniony z obowiązku uczęszczania na zajęcia" oraz podstawę prawną zwolnienia. Zwolnienie jest równoznaczne z otrzymaniem semestralnej oceny klasyfikacyjnej z danych zajęć edukacyjnych zgodnie z oceną uzyskaną w wyniku egzaminu eksternistycznego.</p>	<p>Zasadne wydaje się uzupełnienie powyższych przepisów, o możliwość zaliczenia obowiązkowych zajęć edukacyjnych kształcenia zawodowego, z których słuchacz uzyskał oceny pozytywne w toku kształcenia w innym zawodzie w szkole tego samego typu lub w toku studiów (przykładowo student lub absolwent psychologii, który kształcił się w zawodzie technik usług fryzjerskich, zgodnie z obowiązującymi przepisami musi uczęszczać na zajęcia edukacyjne „podstawy psychologii”).</p>
<p>§ 20. 6. W szkole policealnej promowanie uczniów odbywa się po każdym semestrze.</p> <p>§ 23. 5. W szkole dla dorosłych słuchacz jest promowany po każdym semestrze.</p>	<p>Jaki jest status ucznia (słuchacza) szkoły, w której obowiązuje promowanie semestralne, który nie zaliczył semestru i musi czekać ½ roku na możliwość powtórzenia go. Czy w okresie oczekiwania na powtórzenie semestru jest on nadal uczniem (słuchaczem) szkoły czy należy go wykreślić z ewidencji?</p>

Rozporządzenie MENiS z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 15, poz. 142 ze zm.)	
§ 6. 1. W szkole podstawowej, gimnazjum, zasadniczej szkole zawodowej, trzyletnim liceum ogólnokształcącym, trzyletnim liceum profilowanym, czteroletnim technikum, dwuletnim uzupełniającym liceum ogólnokształcącym dla absolwentów zasadniczej szkoły zawodowej, trzyletnim technikum uzupełniającym dla absolwentów zasadniczej szkoły zawodowej, szkole policealnej o okresie nauczania nie dłuższym niż 2,5 roku i szkole ponadpodstawowej podział na grupy jest obowiązkowy: 1) na zajęciach z języków obcych, informatyki, elementów informatyki i technologii informacyjnej - w oddziałach, a w przypadku zajęć z języków obcych także w zespołach międzyoddziałowych, liczących więcej niż 24 uczniów, z zastrzeżeniem ust. 4,	Wskazane jest dostosowanie zapisów odnośnie podziału na grupy na przedmiotach informatycznych do posiadanych przez szkoły pracowni, na ogół 16 stanowiskowych
Rozporządzenie MEN z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. Nr 61, poz. 624 ze zm.)	
Załącznik nr 5a § 13. 1. Szczegółową organizację nauczania, wychowania i opieki w danym roku szkolnym określa arkusz organizacji technikum opracowany przez dyrektora technikum, z uwzględnieniem szkolnego planu nauczania, o którym mowa w przepisach w sprawie ramowych planów nauczania - do dnia 30 kwietnia każdego roku. Arkusz organizacji technikum zatwierdza organ prowadzący technikum - do dnia 30 maja danego roku. (i analogiczne zapisy w załącznikach dotyczących pozostałych typów szkół ponadgimnazjalnych)	Terminy składania arkuszy wymagają urealnienia związanego z rekrutacją do szkół ponadgimnazjalnych, opracowanie arkusza w końcu kwietnia jest jedynie stratą czasu (dyrektora i wizytatora) i papieru.
Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie przygotowania zawodowego młodocianych i ich wynagradzania (Dz. U. Nr 60, poz. 278 ze zm.)	
§ 6. 1. Nauka zawodu trwa nie krócej niż 24 miesiące i nie dłużej niż 36 miesięcy, z zastrzeżeniem § 12. 2. Zawody, w których odbywa się nauka zawodu oraz czas jej trwania, określają przepisy dotyczące klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego. § 12. 1. Jeżeli młodociany doksztalający się w zasadniczej szkole zawodowej nie otrzymał promocji do klasy programowo wyższej lub nie ukończył szkoły, pracodawca, na wniosek młodocianego, albo izba rzemieślnicza, na wniosek pracodawcy będącego rzemieślnikiem i młodocianego, może przedłużyć czas trwania nauki zawodu, nie więcej jednak niż o 12 miesięcy, w celu umożliwienia dokończenia nauki w szkole, a w innych uzasadnionych przypadkach nie więcej niż o 6 miesięcy. 2. Pracodawca, na wniosek młodocianego, a jeżeli pracodawcą jest rzemieślnik - izba rzemieślnicza, na wniosek pracodawcy będącego rzemieślnikiem i młodocianego, może wyrazić zgodę na skrócenie czasu trwania nauki zawodu, nie więcej jednak niż o 12 miesięcy, jeżeli młodociany nie doksztala się w	Nie wyjaśniona jest nadal kwestia skracania okresu nauki zawodu, sygnalizowana przez OSKKO w stanowisku w sprawie realizacji przygotowania zawodowego młodocianych pracowników, przesłanym do MENiS w maju 2004 r. http://oskko.edu.pl/oskko/31maja-2004-przygzwmlodocianych.html „...Prosimy o wskazanie terminu (oraz podstawy prawnej), w którym uczniowie kształcący się w zawodach 2-letnich i odbywający naukę zawodu jako pracownicy młodociani, będą mogli przystąpić do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe oraz o jednoznaczne stwierdzenie, czy klasyfikacji końcoworocznej dla tej

<p>zasadniczej szkole zawodowej.</p> <p>Kodeks Pracy - Art. 205. § 4. Pracodawca jest obowiązany na wniosek młodocianego, ucznia szkoły dla pracujących, udzielić mu w okresie ferii szkolnych urlopu bezpłatnego w wymiarze nie przekraczającym łącznie z urlopem wypoczynkowym 2 miesięcy. Okres urlopu bezpłatnego wlicza się do okresu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze.</p>	<p>grupy uczniów należy dokonać na 2,5 miesiąca przed zakończeniem nauki”</p> <p>Od 2005 r. problem skracania okresu nauki zawodu dotyczy też zawodów 3-letnich.</p> <p>Przyjmując nawet możliwość udzielania młodocianym, przewidzianego Kodeksem Pracy, urlopu bezpłatnego w okresie ferii szkolnych, nie ma podstaw do klasyfikacji w połowie czerwca.</p>
--	---

Do relacji zapraszamy na stronę Kongresu
www.oskko.edu.pl/kongres/

